

โบราณวัตถุสถาน ถูกข่ม หรือทำลาย

ปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่า โบราณวัตถุสถานตามวัดต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระอุโบสถ พระวิหาร และพระเจดีย์เก่า ๆ ได้ถูกปล่อยให้ปรักหักพัง บางแห่งก็ถูกรื้อแล้วสร้างใหม่ บางแห่งก็ถูกซ่อมแซมใหม่จนแปลกไปจากเดิม และวัดบางแห่งที่อยู่ในย่านการค้าก็ถูกอาคารร้านค้าสร้างเสียดรอบวัด จนไม่ทราบว่าจะหาทางเข้าวัดตรงไหนดี ตัวอย่างก็คือ วัดต่าง ๆ หลายวัดในกรุงเทพฯ นี่เอง เรื่องเหล่านี้นับว่าเป็นเรื่องที่น่าสลดใจยิ่งนัก วัดหลายวัดที่ปล่อยให้พระอุโบสถหลังเก่าปรักหักพัง แต่กำลังก่อสร้างพระอุโบสถหลังใหม่ ทั้ง ๆ ที่ยังมีเงินไม่เพียงพอที่จะสร้าง โดยค่อยสร้างไปที่ละเล็กละน้อยสิบปีก็ยังไม่เสร็จ ทั้ง ๆ ที่พระอุโบสถหลังเก่าก็พอที่จะซ่อมแซมได้ก็ไม่ทำ ปล่อยให้ปรักหักพังไปอย่างน่าเสียดายยิ่ง

ผู้เขียนได้มีโอกาสเดินทางไปยังวัด ๆ หนึ่ง ในท้องที่จังหวัดลพบุรี ซึ่งมีชื่อว่า “วัดถ้ำใหญ่คูหาสวรรค์” เป็นวัดที่ตั้งอยู่เชิงเขาถ้ำพระ หรือ เขาคูหาสวรรค์ ใกล้ ๆ กับนิคมสร้างตนเองลพบุรี ห่างจากศาลากลางจังหวัดลพบุรีประมาณ

๗ กิโลเมตรเศษเท่านั้น ที่วัดถ้ำใหญ่คูหาสวรรค์นี้เอง ผู้เขียนได้เข้าไปชมภายในถ้ำซึ่งอยู่บนเชิงเขา ทางวัดได้ก่อสร้างตกแต่งภายในถ้ำเสียจนสวยงาม นับตั้งแต่ทำสีผนังถ้ำแล้วสร้างมณฑปเล็ก ๆ ไว้กลางถ้ำ และมีพระพุทธรูปทรงเครื่องไว้ภายในมณฑปเล็ก ๆ นั้น ผนังถ้ำก็โบกปูนลงหินขัด ส่วนตอนสุดของถ้ำก็สร้างเป็นห้องนอนและห้องน้ำของท่านเจ้าอาวาส จึงดูแล้วไม่มีลักษณะเป็นถ้ำเสียเลย ทำให้ผู้เขียนต้องเปรียบเทียบกับข้อความที่นายตรี อมาตยกุล ได้เขียนถึง “วัดถ้ำใหญ่คูหาสวรรค์” ในหนังสือ “จังหวัดลพบุรี” เมื่อหลายปีมาแล้วว่า

“ภายในถ้ำคูหาสวรรค์ไม่มีค และไม่มีอับอากาศเพราะตรงกลางถ้ำมีปล่องใหญ่ทะลุไปจนถึงยอดเขา แสงสว่างส่องผ่านกระจายเข้ามาเต็มถ้ำ และปากถ้ำก็กว้าง ลมพัดผ่านเข้าไปได้ ต่อจากปล่องใหญ่นี้ไปเป็นคูหาเล็กซ่อนเข้าไปในภูเขา แสงสว่างส่องเข้าไปไม่ได้ แต่ก็พอมองเห็นข้างในได้รำไร โดยอาศัยแสงสว่างซึ่งส่องลอดเข้ามาจากปล่องใหญ่ในถ้ำตอนนั้นมีช่องอนหินและหินย้อยงามน่าชม รูปของถ้ำภายในส่วนบนเป็นหน้าจั่วงดงาม และมีรอยพระฉายติดอยู่ด้วย”

สภาพของถ้ำที่นายตรี อมาตยกุล เขียนไว้เมื่อหลายปีมาแล้วนั้น ปัจจุบันนี้ได้ผิดแปลกไปมาก ดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้ว และข้อความอีกตอนหนึ่งได้กล่าวถึงพระพุทธรูปและเทวรูปที่อยู่ภายในถ้ำว่า

“ภายในถ้ำมีพระพุทธรูป และเทวรูปแตกหักเป็นชิ้น ๆ ทั้งอยู่กระจัดกระจาย และมีซากสิ่งก่อสร้างหักพัง ซับซ้อนจมอยู่หลายแห่ง เช่น ศิลาแลงก็มี อิฐก็มี เครื่องไม้และกระเบื้องมุงหลังคา ก็มี ของเหล่านี้พิจารณาดูแล้ว เห็นว่าเป็นฝีมือช่างต่างยุคต่างสมัยกัน คือ เป็นฝีมือช่างสมัยลพบุรีก็มี เป็นฝีมือช่างสมัยอยุธยา ก็มี และเป็นฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ก็มี และมีรอยพระพุทธรูปบาทศิลาขนาดใหญ่ รอยหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันท่านอธิการวัดหนองโชนได้นำไปเก็บรักษาไว้เสียที่วัดหนองโชน จังหวัดสระบุรี”

ปัจจุบันนี้พระพุทธรูปและเทวรูปที่แตกหักเป็นชิ้น ๆ นั้น ทางวัดได้นำไปติดกับผนังถ้ำแล้วทาสีทับ ถ้าไม่สังเกตก็นึกว่าเป็นผนังถ้ำ (ดังภาพที่นำมาประกอบด้วยแล้ว)

และอีกตอนหนึ่ง นายตรี อมาตยกุล ได้กล่าวไว้ว่า

“เมื่อสมเด็จพระยาจ่างราชานุภาพ ดำรงตำแหน่งนายกราชบัณฑิตยสภา เคยโปรดให้เจ้าหน้าที่ออก

มาสำรวจในถ้ำครั้งหนึ่ง ใน พ.ศ. ๒๔๗๑ ปรากฏว่าได้พบพระพุทธรูป รูปพระโพธิสัตว์เป็นอันมาก แต่เป็นของชำรุดแตกหักทั้งนั้น เจ้าหน้าที่ได้รวบรวมโบราณวัตถุที่พบในถ้ำไปไว้ที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดลพบุรีเป็นจำนวนมาก แล้วเลือกท่อนดี ๆ ซึ่งพอจะต่อเป็นองค์เดียวกันได้ไปไว้ ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรุงเทพฯ สมเด็จพระยาตำราจราชานุภาพ จึงโปรดให้ช่างต่อแกนเหล็กและทำไม้ต่อท่อนขาที่หักหายไป คงได้รูปพระโพธิสัตว์โลกेश্বরสูงประมาณ ๒ เมตร ๒ องค์ ตั้งไว้ที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติด้านเหนือ รูปพระโพธิสัตว์นี้เป็นฝีมือช่างสมัยลพบุรี ท้องค์พระโพธิสัตว์จำหลักเป็นพระพุทธรูปเล็ก ๆ ทั่วไปตลอดทั้งองค์ ส่วนท่อนแขนท่อนขาและช่วงตัวซึ่งติดต่อกันไม่ได้นั้น ในปัจจุบันได้เก็บรักษาไว้ในคลังของลพบุรีพิพิธภัณฑ์สถาน

“ครั้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี ได้จัดการลากทางคกแต่งถ้ำคูหาสวรรค์ ตลอดจนถึงทางแยกจากถนนพหลโยธินไปยังถ้ำนี้ จึงได้ขอรูปพระโพธิสัตว์โลกेश্বরทั้ง ๒ องค์นี้จากกรมศิลปากรกลับคืนไปประดิษฐานไว้ที่ถ้ำคูหาสวรรค์ดังเดิม แล้วทำบันไดคอนกรีต

จากปากถ้ำขึ้นไปยังที่ตั้งรูปพระโพธิสัตว์ เพื่อให้เข้าไปชม
ใต้สะดวก”

ปัจจุบันนี้รูปพระโพธิสัตว์โลกेश্বর ทั้ง ๒ องค์ นั้น
ได้ถูกซ่อมใหม่หมดทั้งองค์จนจำไม่ได้ คือได้ต่อพระกรและ
พระบาทใหม่ ซ้ำที่พระหัตถ์ยังถือกริช และที่กริชเขียน
ชื่อติดไว้ว่า “ปราบณรงค์” องค์หนึ่ง “ณรงค์ฤทธิ์” อีกองค์
หนึ่ง ซึ่งดูเหมือนว่าต้องการให้เป็นทหารยืนเฝ้าปากถ้ำ
มากกว่าที่จะเป็นรูปพระโพธิสัตว์โลกेश্বর ผู้เขียนได้ถาม
แม่ชีคนหนึ่งซึ่งนำคณะของผู้เขียน ๖ คน เข้าชมภายในถ้ำ
โดยผู้เขียนถามว่า “ทราบที่ถ้ำนี้มีรูปพระโพธิสัตว์โลกेश্বর
อยู่ ๒ องค์ คุณบ้ำทราบไหมครับ ว่าอยู่ตรงไหน” แม่ชี
หันมาตอบว่า “ไม่เคยเห็น ไม่เคยทราบเลยว่ามี” ผู้เขียน
เหลือบไปเห็นเข้าพอดี จึงถามว่า “สององค์นี้ใช่ไหมครับ”
แม่ชีตอบว่า “นี่ไม่ใช่พระโพธิสัตว์โลกेश্বরอะไรหรอก
ทหารนะ ทหารเฝ้าถ้ำต่างหาก” ความจริงก็น่าจะจริงตาม
ที่แม่ชีบอก เพราะรูปทรงที่ตัดแปลงซ่อมแซมใหม่ รวม
ทั้งทาสีเสียใหม่นั้น เป็นรูปทหารมากกว่าที่จะเป็นรูปพระ-
โพธิสัตว์โลกेश্বর (ดูจากรูปภาพที่นำมาประกอบด้วยก็ได้)
ความจริงเรื่องการซ่อมรูปพระโพธิสัตว์โลกेश্বরทั้ง

สององค์นั้น รวมทั้งการนำพระพุทธรูป เทวรูปที่แตกหัก
ไปผนึกติดกับผนังถ้ำแล้วทาสีทับ และอื่น ๆ ไม่ทราบว่ามี
ทางกรมศิลปากรซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการรักษาโบราณวัตถุ
สถานของชาติจะทราบหรือไม่ ถ้าหากยังไม่ทราบก็น่า
ที่จะส่งเจ้าหน้าที่ไปดูบ้าง และหน้าที่ทางกรมศิลปากรจะให้
คำแนะนำแก่ทางวัดในการซ่อมแซม และรักษาโบราณวัตถุ
สถานเหล่านี้ให้ถูกหลักวิชาต่อไป เพราะทางวัดก็คงมี
เจตนาดีที่จะสร้างและซ่อมแซมโบราณวัตถุสถาน และ
ธรรมชาติอันสวยงามของถ้ำแห่งนี้ให้ดีที่สุดเท่าที่จะดีได้
แต่ทว่าบางอย่างก็เป็นการทำลายโบราณวัตถุสถาน และ
ธรรมชาติอันสวยงาม ซึ่งเป็นสมบัติอันล้ำค่าของชาติไป
เสียอย่างน่าเสียดายยิ่ง ผู้เขียนเข้าใจว่าโบราณวัตถุสถาน
แห่งนี้ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณวัตถุสถานของชาติ
ดังนั้นกรมศิลปากรจึงควรจะดำเนินการต่อไปให้เร็วที่สุด

ผู้เขียนคิดว่า เรื่องทำนองนี้คงไม่เกิดขึ้นเฉพาะที่
วัดถ้ำใหญ่คูหาสวรรค์ จังหวัดลพบุรีเท่านั้น แต่ว่ามีอยู่
ทุกหนทุกแห่งที่มีโบราณวัตถุสถานอยู่ทั่วแผ่นดินสยามนี้
จึงน่าจะผู้เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ไม่ว่าจะเป็นกรมศิลปากรทาง
วัด หรือประชาชนทั่วไป ควรหันมาสนใจและช่วยกันอย่าง

จริงจังเสียที มิฉะนั้นโบราณวัตถุสถานอันล้ำค่าของชาติก็
จะหมดไป เพราะน้ำมือของคนรุ่นเราๆ นี้เอง. ❀